

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek vedoucí práce

Autorka práce: Veronika Kašparová

Název práce: Využívání vzdělávacích portálů jako jedna z forem mimoškolního vzdělávání

Autor posudku: Magdalena Mouralová

Veronika Kašparová se ve své bakalářské práci zaměřila na relativně nový a velmi málo probádaný fenomén z oblasti vzdělávání, a totiž na vzdělávací portály. Téma je vysoce relevantní a práce je přínosná už i jen samotnou volbou tématu a jeho základní průzkum. Autorka provedla vícepřípadovou studii čtyř různých českých vzdělávacích portálů, v rámci které jednak dotazovala jejich uživatele pomocí online dotazníku (540) a dále provedla rozhovory se zřizovateli portálů (4).

I s ohledem na novost tématu, o němž se prakticky nic neví, jsou cíle a výzkumné otázky dosti deskriptivní a autorka se zaměřuje na prvotní exploraci fenoménu¹. Práce tak především přináší základní vhled do problematiky, ale najdeme v ní i některá zajímavá zjištění (např. že způsob využívání portálů se liší dle věku uživatelů). Bohužel se autorce nepodařilo tato zjištění pořádně prodat, prezentace dat je slabá a autorka nad nimi málo přemýšlí (resp. pokud ano, tak to neumí předat čtenáři).

Práce je standardně strukturovaná, z hlediska kapitol bych vytkla jen nečíslovaná shrnutí dvou analytických kapitol bez rozlišení jejich obsahu. Naopak velké nedostatky jsou ve vedení argumentační linky – pořadí vět je často nelogické, v textu se opakují informace a na řadě míst není vůbec jasné, kam autorka směřuje. Studentka sice pracuje s odbornou literaturou a daty (odborných zdrojů není mnoho, ale na bakalářskou práci je počet a úroveň dostatečná), ale neumí je využít pro svou argumentaci. V práci jsou vnitřní rozpory (např. jsou formulované 4 cíle, ale na začátku kapitoly 5 se autorka odvolává jen na dva); některá tvrzení jsou vágní a nejsou řádně doložena (např. str. 52: „*Výzkumy týkající se vzdělanostních nerovností totiž odkryly pozitivnější výsledky týkající se přístupu ke vzdělávání, než tomu bylo dříve.*“ – nejen, že není zřejmé, co to znamená „pozitivnější výsledek“, ale hlavně zde chybí odkaz na ty výzkumy).

Práce je rámovaná konceptem celoživotního učení a rozlišením formálního, neformálního a informálního vzdělávání/učení. Kromě toho staví na teorii konektivismu, která popisuje změny v současné společnosti a nové přístupy a možnosti vzdělávání. Třetím východiskem jsou pak nerovnosti ve vzdělávání, k nimž autorka chce vztáhnout účast na zkoumané formě vzdělávání – tj. de facto se ptá, zda vzdělávací portály spíše snižují nebo zvyšují vzdělávací nerovnosti, tj. jedná se o instituci bourající bariéry nebo rozšiřující rozdíly (bohužel tato velmi zajímavá a relevantní otázka se objevuje pouze u příslušného teoretického východiska na str. 20, ale nefiguruje v kapitole věnované cílům a výzkumným otázkám, což je škoda, protože tím by došlo k propojení teorií a ostatních částí práce a k prohloubení záběru práce). V úvodu a závěru autorka navíc operuje s pojmy nabídka a poptávka, příslušný teoretický pohled se však v teoretických východiscích explicitně neobjevuje. Práce má tedy potenciál na smysluplné teoretické uchopení, nicméně toto bohužel není úspěšně provedeno. Kromě nevyužití možnosti provázat teorie se zbytkem práce jsou nedostatky i v popisu a rozboru konceptů (především u nerovností).

Podobné problémy se týkají i metodologie. Zvolený přístup je dobrý, ale aplikace je slabá (jen hodně popisná a povrchní), ale především je tristní popis metod. Autorka se neorientuje

¹ Cíle jsou formulovány takto: 1. Popsat vzdělávací portály jako nástroj neformálního/informálního vzdělávání. 2. Prozkoumat rozšířenost vzdělávacích portálů v ČR. 3. Zjistit důvody využívání vzdělávacích portálů z pohledu jejich uživatelů. 4. Zjistit poslání vzdělávacích portálů ze strany zřizovatelů. (str. 15).

v metodologických pojmech (nerozlišuje design a jednotlivé metody; reprezentativitu zaměňuje s velikostí vzorku, proměnné s hodnotami; plete hloubkové a polostrukturované rozhovory – správně je v daném případě to druhé). Metodologická kapitola je pak extrémní co do (ne)návaznosti a (ne)konzistence textu – autorka vrší věty bez ladu a skladu, míchá obecné a konkrétní, přeskakuje z tématu na téma, často se opakuje, ale často si také protirečí. Úroveň textu z hlediska metodologické fundovanosti ilustruje např. tato ukázka ze str. 45: „Tyto výsledky jsem si chtěla ještě potvrdit. Využila jsem tedy testu Anova, pomocí něhož jsem zjišťovala, které věkové skupiny se statisticky liší dle frekvence využívání. Tyto hodnoty jsem zjišťovala za pomoci signifikance, která nám říká, že pokud je jeho hodnota nad 0,05, skupiny se neliší, pokud pod 0,05, pak ano.“

Dále už jen ve formě výčtu několik dalších výtek k metodám a jejich aplikaci:

- Co to je „statistický věkový rozdíl“ (str. 45)?
- Chybí diskuse (nebo alespoň reflexe) různé návratnosti z různých portálů a vysvětlení už v metodologické kapitole, proč není do šetření uživatelů zahrnut portál Ekofun (až později v analýze).
- V některých tabulkách nejsou uvedeny počty respondentů, což snižuje výpovědní hodnotu údajů (relativních četností).
- U přínosů portálů a důvodů jejich využití není jasné, jak prezentované hodnoty vznikly – v dotazníku jsou to otevřené otázky, provedla tedy autorka nějaké kódování? Jaké? Proč se o tom v metodologii nezmiňuje? A co jsou hodnoty v tabulkách 8 a 9? Jak jsou časté? Podobně není jasné, co znamená hodnota dosaženého vzdělání – je to modus nebo medián?
- Jak může být rozdíl ve věku způsoben nižším zastoupením ve vzorku? (str. 46).
- Počítání procent na souboru 29 lidí je věcně nesmyslné (tabulka 7 – sloupec týkající se Khanovy školy). Chybí zde údaj o celkovém počtu a reflexe nízkého N.

Autorce bohužel chybí základní cit pro data a jejich výpovědní hodnotu. Pak se dopouští zjednodušení nebo chybných vývodů, když např. na str. 52 tvrdí: „Na základě zjištění, že vzdělávacích portálů využívají osoby různého pohlaví, různého věku, z různých krajů, různých příjmů, zaměstnání, různého dosaženého vzdělání, můžeme konstatovat, že výuka pomocí vzdělávacích portálů umožňuje vzdělávání každému bez rozdílů, tudíž může snižovat určité vzdělanostní nerovnosti. Tímto zjištěním jsem si odpověděla na další stanovenou výzkumnou otázku.“ To tedy opravdu ne! Vzdělávací portály skutečně může využívat kdekdo, takže mohou snižovat nerovnosti. Ale to jsme věděli už dříve, na autorce bylo, aby přinesla evidenci, zda to tak je či není. Pokud by byť i jen porovnála strukturu uživatelů s populací ČR, mohla by ze svých dat vyvodit nepřilíš silné, ale užitečné závěry, zda různé skupiny lidí portály využívají podobně často nebo se v tomto ohledu liší, tj. zda jsou nerovnosti spíše snižovány, nebo třeba naopak posilovány. Nic takového však neproběhlo. Podobně není důvod se podívat strukturu vzorku respondentů dle velikosti obce. Stačí se podívat, jaká je struktura obyvatelstva ČR dle velikostí sídla a je jasné, že např. v obcích s počtem obyvatel mezi 100 tisíci a 200 tisíci nemůže být zastoupeno mnoho respondentů, protože jsou v ČR jen dvě (Plzeň a velmi těsně Liberec) a žijí v nich 3 % obyvatel ČR. Naopak struktura vzorku (až na nadreprezentaci největších sídel) velmi docela dobře odpovídá strukturu obyvatelstva. Škoda že si to autorka nezjistila, mohlo to posílit její argumentaci.

Z formálního hlediska je práce průměrná, objevuje se v ní poměrně dost chyb, především v interpunkci (např. str. 13, 14, 2, 28, 30, 40), překlepů (např. str. 30, 41, 48, 50, 51), drobných nedotažeností typografických (chybná interpunkce a velikost písmen v seznamech, nepravidelné mezery před a za nadpisy, zbytečné mezery mezi některými odstavci). Za nevhodné považují zkopírování některých tabulek (6.1, 6.2, 6.3) přímo z SPSS, takže jsou nezformátované, jsou v nich nepřeložené názvy položek či zkrácený název veličin. Špatná je pak stylistická úroveň práce:

- řada vět nesmyslně nebo velmi neuměle formulovaných (např. na str. 31: „*Další výhodou použití obou přístupů si můžeme pomoci, jelikož se navzájem doplňují.*“), často působí až komicky (např. v samotném závěru: „*téma týkající se využívání vzdělávacích portálů by se (sic!) zasloužilo další výzkumy, které by napomohly prozkoumat tento fenomén ještě hlouběji, než bylo provedeno mnou, samotnou autorkou akademické práce.*“);
- v textu je spousta bezobsažné výplně (např. na str. 32 autorka píše: „*Podala jsem také zásadní otázku, zda souhlasí s tím, že jejich jména použiji ve své práci. Všichni bez problému souhlasili.*“ Tutéž informaci by šlo sdělit větou „*Všichni respondenti souhlasili se zveřejněním svých jmen.*“ Podobných formulací je text plný.);
- informace se často opakují, typicky v citaci a vlastním textu, ale i klidně v jedné větě (např. str. 36: „*Hlavní problém současných ekonomicky zaměřených studentů je ten, že mají špatné základy matematiky, což považuje za hlavní problém.*“).

Shrnutí: Z hlediska záběru práce (zvolené téma, cíle, otázky, naznačené teoretické a metodologické uchopení, sesbíraná data) má práce slušný potenciál. Bohužel samotné zpracování je v mnoha ohledech slabé (a to musím jako konzultantka konstatovat, že studentka na textu poctivě pracovala a současná verze je o poznání lepší než verze předchozí). Autorka bohužel nezvládá operovat s abstraktnějšími koncepty (teorie, metodologie) a z hlediska stylistiky, argumentace a konzistence by byl dle mého názoru text problematický i na středoškolské úrovni. Nicméně zohledním-li různá hlediska, pak práce nároky bakalářské práce splňuje, a proto ji **navrhuji přijmout k obhajobě a hodnotit známkou „dobře“**. Pokud by studentka předvedla přesvědčivý výkon u obhajoby a dokázala jasně a s porozuměním prezentovat metodologické uchopení práce a diskutovat svá zjištění (včetně interpretace a teoretických přesahů), lze si představit hodnocení „**velmi dobře**“, které bych jí přála i za přístup k práci a vložené úsilí.

Datum: 5. 6. 2016

Magdalena Muralová